

LAPIN KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2021

Sisällys

1 JOHDON KATSAUS.....	3
2 KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ	6
3 KÄRÄJÄOIKEUDEN ORGANISAATIO 2021	7
Hallinto-osasto.....	7
Lainkäyttöosastot.....	7
4 TOIMINTA JA TULOKSELLISUUS.....	9
Rikosasiat.....	9
Riita-asiat.....	10
Hakemusasiat.....	10
Tuomioistuinsovittelu ja sovinnot.....	10
Ratkaisujen pysyvyys	10
5 TILASTOJA	11
Saapuneet rikosasiat 2021.....	11
Saapuneet ja ratkaistut varsinaiset rikosasiat vuosina 2017 – 2021.....	11
Saapuneet ja ratkaistut laajat riita-asiat vuosina 2017 – 2021	12
Saapuneet ja ratkaistut summaariset velkomusasiat vuosina 2017 – 2021	12
Vireillä olevat varsinaiset rikosasiat	13
Vireillä olevat laajat riita-asiat.....	13
6 HENKILÖSTÖ JA KOULUTUS	14
Henkilöstö.....	14
Koulutus.....	14

Kemin kanslian aulatilat

1 JOHDON KATSAUS

Käräjäoikeuden tehtävänä on käsitellä ja ratkaista rikos-, riita-, hakemus- ja maoikeusasioita oikeudenmukaisesti, laadukkaasti, tehokkaasti ja kohtuullisin kustannuksin. Tehtävän toteuttamiseen vaikutti leimallisesti viisi haastetta eli koropandemia, laajat ja vaativat jutut, summaaristen asioiden piikki, kansliahenkilökunnan vaihtuvuus ja Aipan käytön laajentuminen sekä toimitilahankkeet.

Käräjäoikeus joutui peruuttamaan keväällä 2020 alkaneen koronapandemian alkuvaiheessa erityisesti vaativimpien asioiden pääkäsittelyitä. Tämä johti siihen, että pääkäsittelyt viivästyivät yli puolella vuodella normaaliin tilanteeseen verrattuna. Käräjäoikeuden tavoitteena oli purkaa näin syntyneitä pääkäsittelyruuhkaa vuoden 2021 aikana tulosneuvotteluissa myönnettyillä lisäresursseilla. Purku jäi kuitenkin puolitiehen, koska käräjäoikeuteen saapuneiden rikosoikeudellisten asioiden määrä oli noin 200 asiaa suurempi kuin tulosneuvotteluissa oli arvioitu.

Käräjäoikeus sai käsiteltä vuoden 2021 aikana loppuun kaikki Kittilän kunnan päätöksentekoon liittyneet rikosasiat ja pääosan Tenojoen vesistöön kohdistuvia erityisperusteisia kalastusoikeuksia koskeneista maoikeusasioista. Käräjäoikeus käsiteli lisäksi koko loppuvuoden kolmen tuomarin kokoonpanossa huumausaineiden maahantuontiin liittyneitä rikosasiaa. Käräjäoikeus joutui sitomaan näiden erityisen laajojen ja vaativien asioiden käsittelyyn kolmen tuomarin työpanosta vastaavat resurssit koko vuoden ajaksi. Tämä oli omiaan vaikeuttamaan käräjäoikeuden päätavoitteeksi asettaman koronaruuhan purun toteuttamista.

Käräjäoikeuteen saapuneiden summaaristen riita-asioiden määrä kasvoi voimakkaasti kevään 2021 aikana niin, että käräjäoikeudessa oli vireillä kesän alussa liki 9.000 summaarista riita-asiaa. Näin syntyneitä ruuhkaa saatiin pienennettyä niin, että vireillä olevien summaaristen asioiden määrä oli vuodenvaihteessa noin 5.000 asiaa.

Kansliahenkilökunnan vaihtuvuus oli edelleen suuri erityisesti alkuvuoden aikana. Pääsyyinä tähän on kansliahenkilöstön tehtävien vaatavuutta vastaamaton palkkaus ja sen jälkeenjääneisyys muita valtion vastaavia tehtäviä hoitaville henkilöille maksettavaan palkkaan verrattuna. Vaihtuvuuteen on ollut lisäksi omiaan vaikuttamaan se, että käräjäoikeus on suhtautunut myönteisesti henkilöstönsä lisä- ja täydennyskoulutussuunnitelmiin. Viimekädessä vaihtuvuus on työhyvinvointikysymys. Käräjäoikeus on pyrkinyt parantamaan siihen liittyviä voimavarojaan osaamista, perehdytystä ja sisäistä koulutusta kehittämällä ja henkilöstön työyhteisötaitoja parantamalla.

Aipan käyttö laajeni maaliskuussa 2021 laajoihin riita-asioihin ja turvaamistoimiasioihin. Käräjäoikeuden henkilöstö osallistui käyttöönottoja tukevaan koulutukseen AIPA-hankkeessa laaditun suunnitelman mukaisesti. Uuden asiakäsittelyjärjestelmän käytön vaatima uusien työtapojen omaksuminen ja kehittäminen sekä järjestelmän puutteet ja toimintahäiriöt lisäsivät henkilöstön työn kuormittavuutta. Toisaalta voidaan arvioida, että kuorimittavuus olisi ollut merkittävästi suurempi, mikäli käräjäoikeus ei olisi aloittanut aktiivista siirtymistä sähköisten työvälineiden käyttöön jo edeltävinä vuosina, vaan olisi jättäytynyt sähköisen oikeudenkäynnin ja muun digitalisaation takamaastoon.

Rovaniemen kanslia ja istuntopaikka toimii Senaatti-kiinteistöjen omistamissa toimitiloissa. Senaatti-kiinteistöt oli aloittanut vuonna 2020 hankkeen, jonka tarkoituksena oli selvittää, voidaanko kanslian ja istuntopaikan toiminnot siirtää valtion virastotalosta vapautuviin poliisiin toimitiloihin. Siirtoa koskeva hankesuunnitelma valmistui loppuvuodesta 2021. Suunnitelmassa arvioitiin, että siirto toteutuu aikaisintaan vuonna 2024, koska siirron toteuttaminen vaatii laajaa peruskorjausta ja siihen liittyvää vaativaa suunnittelutyötä erityisesti istuntotilojen osalta. Tätä kirjoitettaessa on kuitenkin tiedossa, että siirto toteutuu aikaisintaan vuonna 2027, koska hankkeen toteuttamista ei hyväksytty valtion budjettikehyksiin vuosille 2023 – 2025 Venäjän ja Ukrainan välisen sodan aiheuttamien lisämenojen vuoksi.

Kemin henkilöstö toimi väistötiloissa kesäkuun loppuun 2021 saakka, koska henkilöstön työpisteet ja taukotilat tiivistettiin vastaavassa hankkeessa Kemin oikeustalon 3. ja 4 kerrokseen. Lisäksi Kemin ja Kittilän istuntosalien salivarustelu uusittiin kevään aikana. Saleja ei voitu käyttää muutaman viikon kestäneiden varustelutöiden aikana. Koska vastaavaa varustelua ei saatu toteutettua muissa istuntopaikoissa olevissa istuntosaleissa, istuntosalien käytettävyyttä laadukkaaseen ja tehokkaaseen sähköiseen oikeudenkäyntiin ei ollut parhaalla mahdollisella tasolla.

Käräjäoikeuden toiminnan tuottavuus oli edellä mainituista haasteista huolimatta tulostavoitteen mukainen sekä korkeampi kuin koko maassa keskimäärin ja selvästi korkeampi kuin vuonna 2020. Käräjäoikeuden henkilökunta teki käräjäoikeudelle kuuluvat tehtävät ahkerasti ja tuloksellisesti sekä erityisen vastuuntuntoisesti. Henkilökunta ansaitsee siitä parhaimmat kiitokseni.

Laamanni Jyrki Kiviniemi

2 KÄRÄJÄOIKEUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Käräjäoikeuden perustehtävä on antaa oikeusturvaa tuomiopiirissään ratkaisemalla sen käsiteltäviksi saatetut riita-, rikos-, hakemus- ja valitusasiat.

Lapin käräjäoikeuden tuomiopiirinä on Lapin maakunta. Siihen kuuluu Enontekiön, Inarin, Kemin, Kemijärven, Keminmaan, Kittilän, Kolarin, Muonion, Pelkosenniemen, Pellon, Posion, Ranuan, Rovaniemen, Sallan, Savukosken, Simon, Sodankylän, Tervolan, Tornion, Utsjoen ja Ylitornion kunnat. Tuomiopiirin väkiluku oli 31.12.2021 noin 176494 asukasta. Tuomiopiirin pinta-ala on noin 100 369 neliökilometriä eli yksi neljäsosa Suomen pinta-alasta.

Maa-oikeusasioissa käräjäoikeuden toimialue käsittää Lapin maakunnan lisäksi Kainuun maakunnan sekä Kuusamon, Pudasjärven ja Taivalkosken kunnat.

Lapin käräjäoikeus kuuluu Rovaniemen hovioikeuspiiriin. Käräjäoikeuden ratkaisuihin tehdyt muutoksenhakuasiat käsitellään maa-oikeusasioissa korkeimmassa oikeudessa, sotilasoikeudenkäyntiasioissa Helsingin hovioikeudessa ja muissa asioissa Rovaniemen hovioikeudessa.

Lapin käräjäoikeuden erityispiirteitä ovat laaja tuomiopiiri sekä toiminnan jakautuminen kahteen kansliaan Rovaniemelle ja Kemiin sekä istuntojen osalta lisäksi neljälle istuntopaikalle Sodankylä, Kittilä, Ivalo ja Utsjoki. Maa-oikeuden istuntoja pidetään tämän ohella kaikkien maa-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvien kuntien alueella.

Käräjäoikeuden tuomareiden ja kansliahenkilöstön istuntomatkojen pituudet vaihtelevat 120 kilometristä 650 kilometriin ja edestakainen matka kansliasta toiseen on 240 kilometriä. Haastemiesten tiedoksiantomatkat ovat usein tätäkin pidempiä. Käräjäoikeuden henkilöstö joutuu tämän vuoksi käyttämään matkustamiseen huomattavan osan työajastaan, vaikka käräjäoikeuden istunnoissa, koulutuksissa ja kokouksissa käytetään video- ja muita etäyhteyksiä aina, kun se on mahdollista ja tarkoituksenmukaista. Hallintoakaan ei voi hoitaa pelkästään videoyhteyksien välityksellä, vaan viraston johdon ja esimiesten edellytetään käyvän molemmissa kanslioissa säännöllisesti.

Saamelaisten kotiseutualue kuuluu kokonaan Lapin käräjäoikeuden tuomiopiiriin. Käräjäoikeudella on velvollisuus ottaa huomioon saamelaisten kielelliset ja kulttuuriset oikeudet kaikessa toiminnassaan, kuten poronhoitoon ja muihin luontaiselinkeinoihin sekä maanomistukseen liittyviä asioita käsitellessään. Saamelaisilla on oikeus käyttää äidinkieltään käräjäoikeudessa asioidessaan sekä saada tulkkausapua käräjäoikeuden istunnoissa ja kaikki oikeudenkäyntiasiakirjat asianosaisen äidinkielelle eli pohjois-, inarin- tai koltansaamelle käännettynä.

3 KÄRÄJÄOIKEUDEN ORGANISAATIO 2021

Hallinto-osasto

Käräjäoikeus on hallinnollisesti päällikkövirasto. Käräjäoikeuden päällikkönä toimiva laamanni ratkaisee yksin suuren osan hallintoasioista hallintosihteerin tai muun virkamiehen valmisteltua asian. Laamannin apuna käräjäoikeuden toiminnan suunnittelua varten on johtoryhmä, johon kuuluvat laamannin lisäksi osastojen johtajat ja hallintosihteerit. Käsiteltävänä olevan asian laadun perusteella johtoryhmää voidaan tarpeen mukaan täydentää muilla henkilöillä.

Hallinto-osasto vastaa yleis-, henkilöstö- ja taloushallinnosta, viestinnästä, kirjasto- ja tietopalvelusta, turvallisuudesta, ict-asioista, kirjaamotoiminnasta sekä tiedoksiantotoiminnasta.

Lainkäyttöosastot

Käräjäoikeudessa on kaksi lainkäyttöosastoa. Lainkäyttöosastojen johtajina toimivat laamannin enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan määräämät käräjätuomarit.

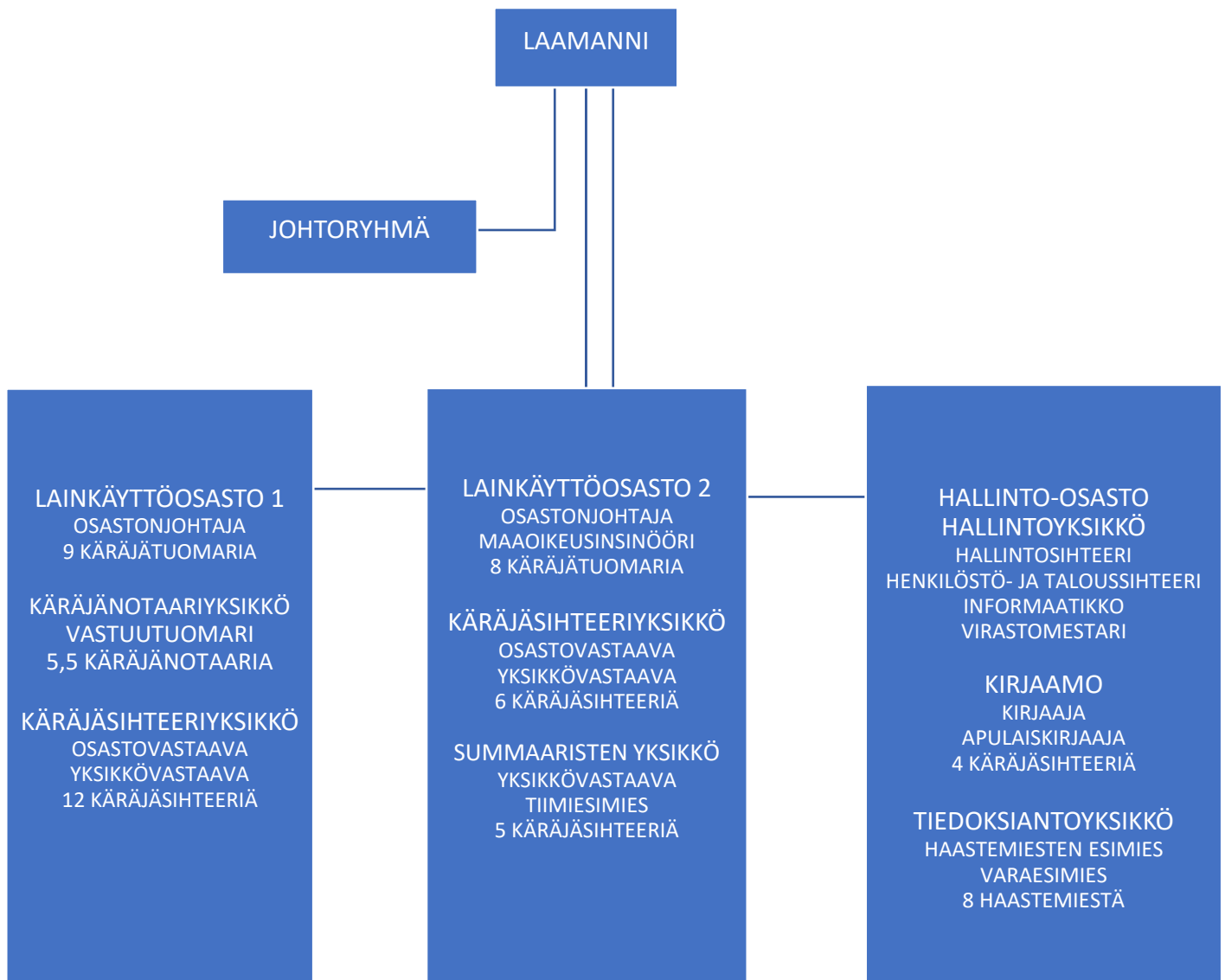
Ensimmäinen lainkäyttöosasto vastasi vuonna 2021 rikosoikeudellisten asioiden ja insolvenssiasioden käsittelystä sekä muiden kuin perheoikeudellisten hakemusasioiden käsittelystä sekä niihin liittyvästä päivystyksestä. Lainkäyttöosasto vastasi lisäksi kärjänotaareiden lainkäyttötoiminnasta.

Toinen lainkäyttöosasto vastasi riita-asioiden ja perheoikeudellisten hakemusasioiden ja maa- ja metsätalouden oikeusasioiden käsittelystä sekä summaaristen riita-asioiden käsittelystä.

Molemmat osastot vastasivat pakkokeinoasioista ja niihin liittyvistä päivystyksestä.

Kumpikin lainkäyttöosasto käsitteli lisäksi toisen lainkäyttöosaston vastuulle kuuluvia asiaryhmiä, mikäli se oli osastojen työmäärän tasaamiseksi tai tarkoituksenmukaisten tehtävänkuvien muodostamiseksi tarpeen. Kummankin osaston tuomarit toimivat lisäksi sovittelijoina.

Käräjäoikeuden lainkäyttötoimintaan osallistuu henkilökunnan lisäksi rikos- ja maa-oikeusasioissa kuntien valtuustojen nimittämiä lautamiehiä sekä sotilasrikosasioissa kaksi hovioikeuden määräämää asiantuntijajäsentä varamiehineen.

4 TOIMINTA JA TULOKSELLISUUS

Käräjäoikeuden tulostavoitteena on ollut ratkaista asioita saman verran kuin niitä saapuu sisään. Käräjäoikeuteen arvioitiin saapuvan 22785 asiaa ja ratkaistavan 23655 asiaa. Asioita saapui 23815 asiaa ja niitä ratkaistiin 26241 asiaa. Vireillä olevien asioiden määrä oli toimintavuoden lopussa 6942 asiaa. Painotetuksi työmääräksi arvioitiin 8917 ja toteutunut työmäärä oli 9254 painotettua työsuoritetta. Tuottavuuden tunnusluvuksi arvioitiin 120 ja toteutunut luku oli 119. Taloudellisuusluvuksi arvioitiin 548 euroa ja toteutunut oli 627 euroa. Koko maan osalta toteutuneet luvut olivat tuottavuus 117 ja taloudellisuus 646 euroa.

Tulosneuvotteluissa asetettujen tavoitteiden mukaiset sekä toteutuneet tunnusluvut olivat seuraavat:

2021	TAVOITE	TOTEUTUNUT
Saapuvien asioiden määrä	22785	23815
Ratkaistujen asioiden määrä	23655	26241
Painotettu työmäärä	8917	9254
Tuottavuus	120	119
Taloudellisuus	548	627

KÄSITTELYAJAT	TAVOITE	TOTEUTUNUT
Rikosasiat	4,5 kk	5,6 kk
Laajat riita-asiat	9,0 kk	9,6 kk
Velkajärjestelyasiat	6,7 kk	7,3 kk
Summaariset asiat	4,2 kk	4,8 kk

Rikosasiat

Varsinaisia rikosasioita arvioitiin saapuvan 2250 asiaa. Asioita saapui 2171. Määrä oli 131 asiaa enemmän kuin vuonna 2020. Muita rikosoikeudellisia asioita saapui 178, kun niitä edellisenä vuonna saapui 153. Varsinaisia rikosasioita arvioitiin ratkaistavan 2200 asiaa, mutta niitä ratkaistiin 1801 asiaa. Ratkaisuista 287 oli käsittelyratkaisuja. Vireillä oli 31.12.2021 varsinaisia rikosasioita 908 asiaa ja muita rikosoikeudellisia asioita 22.

Pakkokeinoasioita saapui 293 ja niitä ratkaistiin 283. Asioita saapui 10,5 % vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Käsittelyaikatavoite 4,5 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 4,8 kuukautta.

Riita-asiat

Laajoja riita-asioita arvioitiin saapuvan 320 asiaa ja ratkaistavan 340 asiaa. Asioita saapui 280 ja niitä ratkaistiin 267 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 265 asiaa. Käsittelyaikatavoite 9 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 9,6 kuukautta.

Summaarisia riita-asioita arvioitiin saapuvan 17500 asiaa ja ratkaistavan 18400 asiaa. Niitä saapui 18732 eli 940 asiaa enemmän kuin vuonna 2020. Asioita ratkaistiin 21279 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 4960 asiaa. Käsittelyaikatavoite oli 4,2 kuukautta, joka ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 4,8 kuukautta.

Maa- ja metsätalouden oikeusasioita arvioitiin saapuvan 50 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 38 ja ratkaistiin 44 asiaa. Vireillä oli vuoden lopussa 17 asiaa. Käsittelyaikatavoite 8,5 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 9,8 kuukautta.

Hakemusasiat

Avioerohakemuksia arvioitiin saapuvan 550 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 447 ja ratkaistiin 465 asiaa.

Muita hakemusasioita arvioitiin saapuvan 950 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 1124, joka oli 153 asiaa enemmän kuin vuonna 2020. Asioita ratkaistiin 1059 asiaa.

Velkajärjestelyhakemuksia arvioitiin saapuvan 330 asiaa ja ratkaistavan saman verran. Asioita saapui 213 ja niitä ratkaistiin 254 asiaa. Käsittelyaikatavoite 6,7 kuukautta ylitettiin ja toteutunut käsittelyaika oli 7,3 kuukautta. Konkurssiasioita arvioitiin saapuvan ja ratkaistavan 90 asiaa. Konkurssiasioita saapui 80 ja ratkaistiin 62 asiaa.

Tuomioistuinsovittelu ja sovinnot

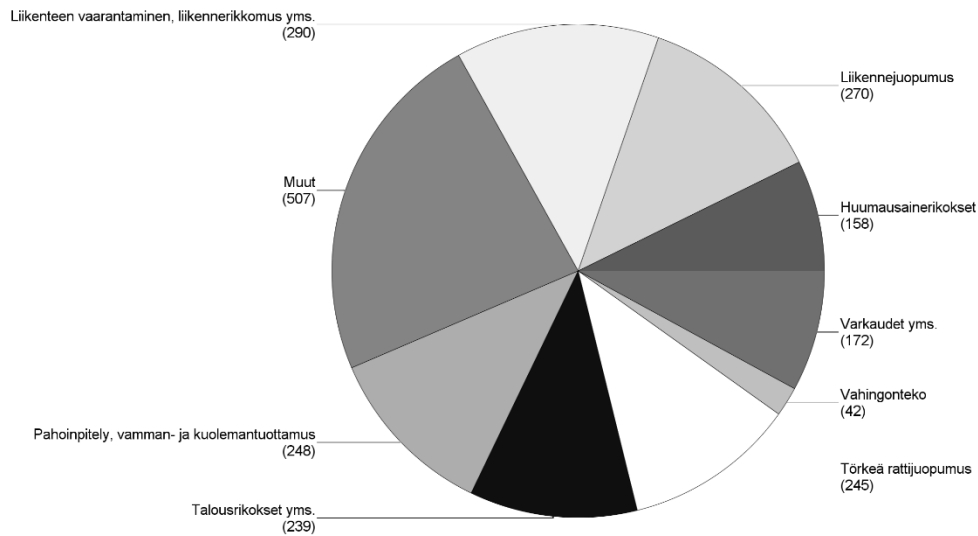
Riita-asioita ohjautui tuomioistuinsovitteluun 32 asiaa, joista sovittelussa on ratkaistu 28 asiaa. Asiantuntija-avusteiseen huoltajuuksriitojen sovitteluun eli ns. Follosovitteluun ohjautui 29 asiaa, joista on sovinto saavutettu kuudessa asiassa.

Ratkaisujen pysyvyys

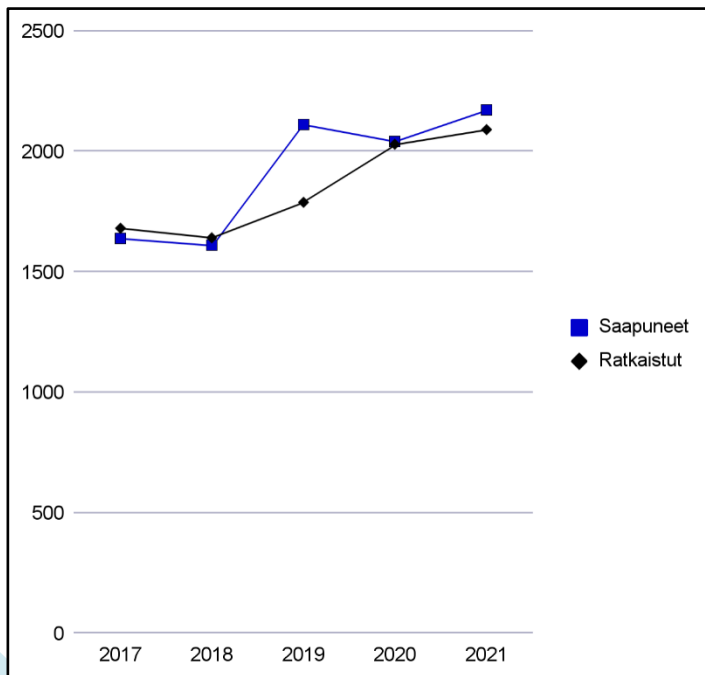
Rovaniemen hovioikeus ratkaisi vuoden 2021 aikana yhteensä 274 Lapin käräjäoikeuden ratkaisuista tehtyä muutoksenhakuasiaa. Hovioikeus muutti ratkaisujen lopputulosta 76 asiassa.

5 TILASTOJA

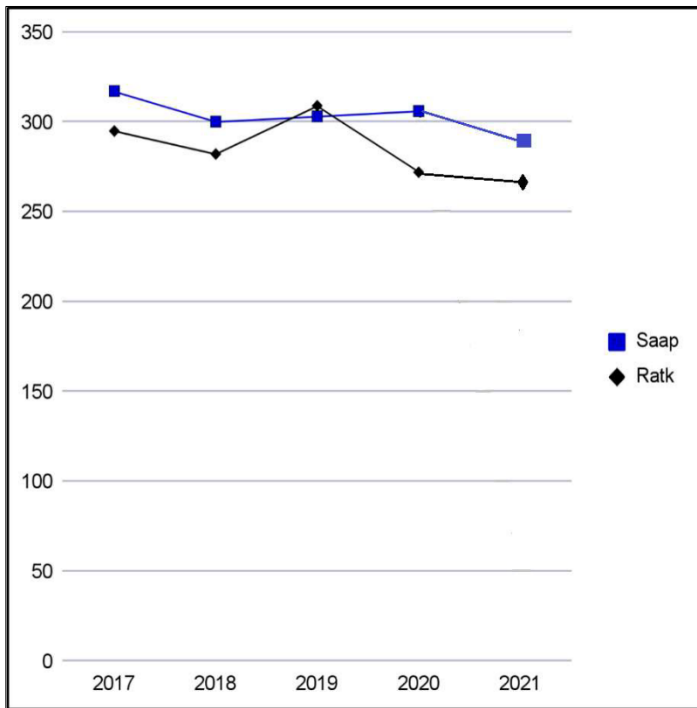
Saapuneet rikosasiat 2021

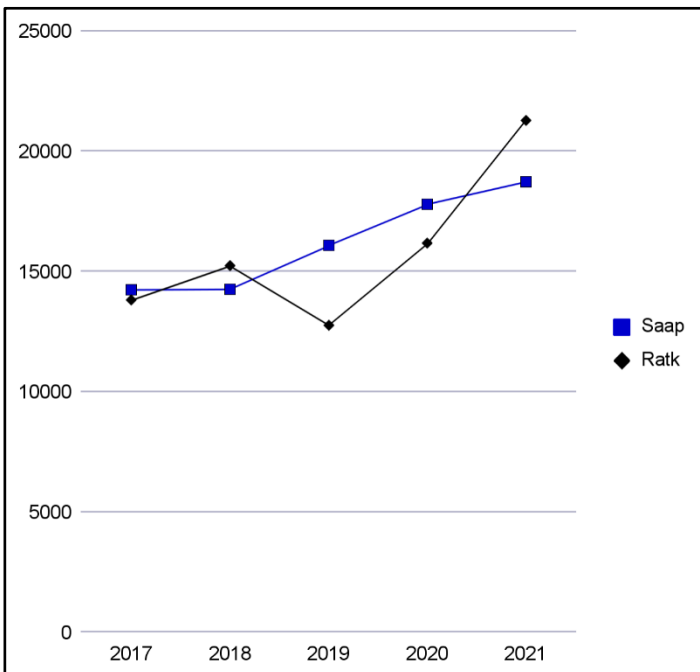
Saapuneet ja ratkaistut varsinaiset rikosasiat vuosina 2017 – 2021

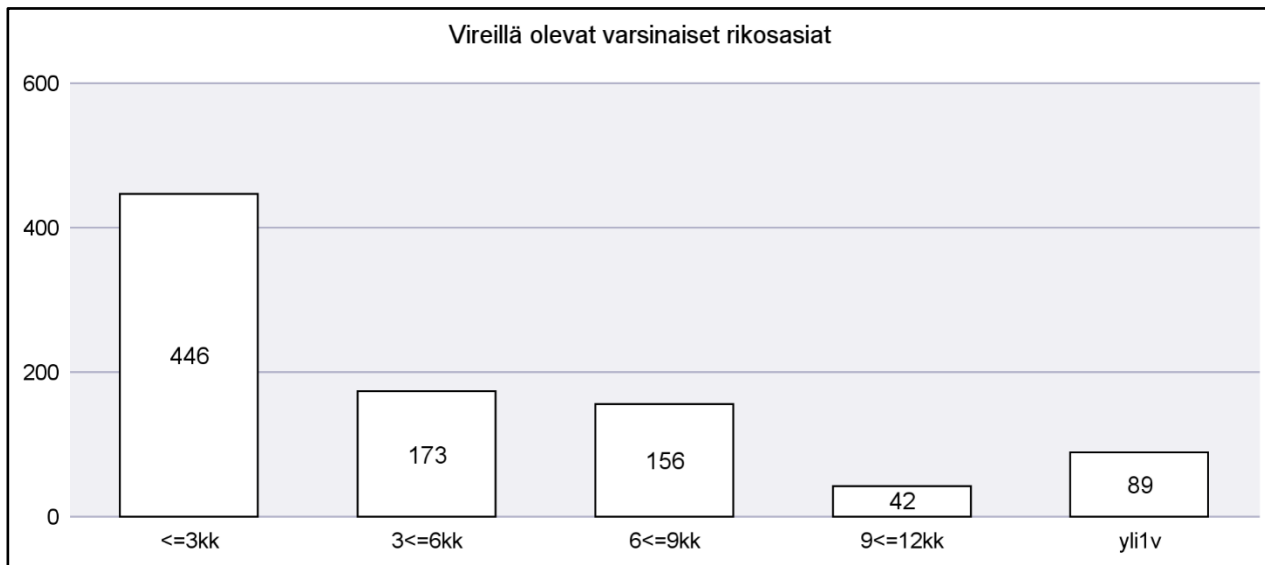
Saapuneet ja ratkaistut laajat riita-asiat vuosina 2017 – 2021

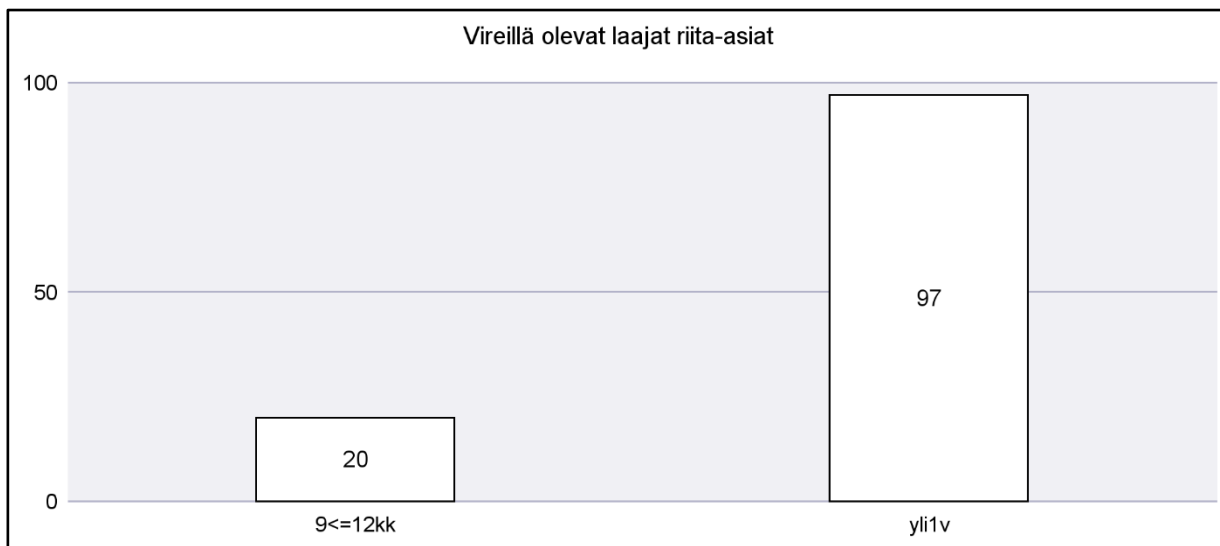
Saapuneet ja ratkaistut summaariset velkomusasiat vuosina 2017 – 2021

Vireillä olevat varsinaiset rikosasiat

Vireillä olevat laajat riita-asiat

6 HENKILÖSTÖ JA KOULUTUS

Henkilöstö

Vuonna 2021 käräjäoikeudessa oli 72 vakinaista virkaa: Laamanni, 17 käräjätuomaria, maa-oikeusinsinööri, kärjäviskaali, viisi kärjänotaaria, hallintosihteeri, 36 kärjäsihteeriä, virastomestari ja yhdeksän haastemiestä.

Käräjäoikeudelle oli lisäksi myönnetty määrärahat määräaikaisen käräjätuomarin, kärjäsihteerin, virastomestarin ja haastemiehen palkkaamiseen 12 kuukaudeksi sekä kärjänotaarin palkkaamiseen 6 kuukaudeksi. Koronavirusepidemian johdosta saatiin loppuvuodeksi käräjätuomari- ja kärjäsihteeriresurssia lisää. Käräjäoikeudessa oli lisäksi pitkäaikaisten virkavapauksien ja avoinna olleiden virkojen vuoksi myös muuta määräaikaista henkilökuntaa.

Tuomioistuinharjoittelun suoritti viisi kärjänotaaria, joista yksi suoritti kuusi kuukautta harjoittelustaan käräjäoikeudessa ja loput kuusi kuukautta Rovaniemen hovioikeudessa.

Molemmissa kanslioissa oli kolmen kuukauden ajan harjoittelijoina yhteensä neljä oikeustieteen opiskelijaa Lapin yliopistosta. Lisäksi Lapin käräjäoikeus toimi siviilipalveluspaikkana ja molemmissa kanslioissa suoritti palveluksen loppuun yhteensä kolme siviilipalvelusmiestä.

Henkilöstöstä työskenteli Rovaniemen kansliassa 38 henkilöä ja Kemian kansliassa 26 henkilöä. Lisäksi kahdeksan henkilöä työskenteli Sodankylän istuntopaikalla ja yksi haastemies Ivalon istuntopaikassa.

Tulosneuvotteluissa käräjäoikeuden henkilötyövuosien määräksi oli arvioitu 74,5. Toteutunut henkilötyövuosi määrä oli 77,6.

Käräjäoikeuden palveluksesta jäi eläkkeelle kaksi henkilöä.

Käräjäoikeus luovutti henkilöstölleen seuraavat Tasavallan presidentin myöntämät kunnia- ja virka-ansiomerkit:

- Valtion virka-ansiomerkki Anne Halvarille, Tuula Hiukka-Poikelalle, Jyrki Kiviniemelle, Virpi Marjalalle, Arto Mäkiselle, Sirpa Pahajoelle ja Ari Postille

Koulutus

Käräjäoikeus kehitti ja ylläpiti henkilöstönsä ammatillista osaamista Lapin käräjäoikeuden koulutussuunnitelman ja Tuomioistuinviraston laatiman koulutussuunnitelman mukaisesti.

Henkilöstö osallistui suunnitelman mukaisiin koulutuksiin yhä enenevässä määrin etäyhteyksillä.

Koulutukseen käytettiin yhteensä 206 henkilötyöpäivää. Tästä kokonaismäärästä suurin osa oli Tuomioistuinviraston järjestämää koulutusta. Rovaniemen hovioikeuspiirin laatuhanke järjesti koulutusta pakkokeinoasioista ja oikeudenkäynnin julkisuudesta.

Laatupäivät järjestettiin koronavirusepidemian vuoksi etäyhteyksillä 25. – 26.11.2021. Rovaniemen hovioikeuden käräjänotaaripäivät järjestettiin Rovaniemen hovioikeudessa keväällä 2021, johon osallistuivat kaikki tuomioistuinharjoittelua suorittavat käräjänotaarit. Rovaniemen hovioikeuspiirin tuomioistuinten kansliahenkilökunnan koulutuspäiviä ei järjestetty koronavirusepidemian vuoksi.

Rovaniemen kanslian aulatilat